

A borbélynál fedezte fel a sakkot

Bíró Sándor nemzetközi sakk mestert sikereiben gazdag pályafutásáról kérdeztük

● Székelyföld egyik legismertebb sakkozóját, a versenyzőként, illetve versenyszervezőként is kiválóan teljesítő Bíró Sándor nemzetközi sakk mestert kerestük meg. Az ACO sakkvilágszervezet szenior (veterán) világbajnokát arra kértük, elevenítse fel, hogyan ismerkedett meg a sakkal, hogyan alakult pályafutása.

DOBOS LÁSZLÓ

Bíró Sándor Ditróban született, és mint mesélte, öt éves lehetett, amikor édesapja leküldte a borbélyhoz, adott egy lejt, hogy vágassa le a haját csikófrizurára. Legálabb tízen voltak előtte, a felnőttek kellett várnia, amíg sorra kerül. Egyszer az egyik hajvágásra váró atyafi megszólalt: „Komám, tudsz-e sakkozni? Hát hogyan tudnék” – válaszolt a másik. A borbélymesternek volt az asztala alatt egy sakk-táblája és sakk-készlete. „Na fogadjunk, hogy tízből megverlek – folytatta –, és egy láda borban fogadtak” – emlékezik vissza a sakkmester. Egy láda bor, az egyetlen akkor hivatalosan árusított bor, a Vin de masă litere 8 lej 10 bani volt, plusz az üveg 1 lej 70 bani. Ez a pénz, amit nyertek a sakkmeccsen, nagy összegnek számított, és otthon kérte édesapját, tanítsa meg őt is sakkozni, mert nagy pénzeket tudna nyerni.

Nyolc évnek kellett eltelnie, már a hetedik osztályt elvégezte, amikor megtanult sakkozni. A felszegi üzletben, ahol édesapja üzletvezető volt, egy sakk-készlet is létezett, amelyet Sándor mindig eldugott a szövetek mögé, hogy ne vegye meg senki, hátha megvásárolja neki az édesapja. Apja mindig vette elő, tette ki eladásra, de végül nyolc év alatt nem vásárolta meg senki a sakkot abból az üzletből. Meglepetésére, amikor a hetedik osztályt elvégezte, a nyári szünetre megkapta ajándékba, apja megtanította a lépésekre. Később Molnár János bácsihoz járt le, ő jobban tudott sakkozni, ő tanította, de egy hónap alatt annyit fejlődött, hogy apját 10-0-ra verte. „Akkor fel is idegesedett apám, és mondta, hogy velem többet nem játszom. Nem is játszott. Ilyes mire barátommal sakkozgattunk, majd csapatot alakítottunk, és csapatbajnokságot rendeztünk Ditróban, a községközponttal, illetve az alszegiekkel szerveztünk sakkmeccseket” – emlékezik vissza Bíró.

Csíkyszeredai diákévek

A versenysakkozással 1972-ben ismerkedett meg, amikor a nagy hírnévnek örvendő csíkyszeredai faipari sakkközépiskolába került. Bíró Sándor Ditróban kézilabdázott és focizott, a kézilabda által került Csíkyszeredába Fülöp Lászlóhoz, aki akkor a sportiskolának kézilabdát tanított. Mégis a sakk volt a nagy szerelme,

naponta járt be a könyvtárba, mert ott lehetett átlapozni az akkori egyetlen sakklapot, a Revista Română de Șah című kiadványt.

Szerencsére a bentlakásban nevelője, Vajda Zoltán felkarolta, és támogatta a sportos tevékenységet. A könyvtárban éppen nézegette azokat a bizonyos sakk-kiadványokat, amikor Kocsis Mihály, aki könyvtáros volt, rákérdezett, hogy tud-e sakkozni. Kocsis korábban a Maros Magyar Autonóm Tartomány, később Hargita megye legjobb sakkozója volt, és felkérte Bíró Sándort, hogy vegyen részt a Hargita és Kovászna megyei

Az első magyar nyelvű sakk-szaklapot, a Magyar Sakkéletet – amely 4 lej 85 bani volt – Préda Marika nénitől vásárolta meg a mai Petőfi utcában, erre a pénzt úgy teremtette elő, hogy befőttesüvegeket gyűjtött, és azokat 30 baniért váltatta be. A fiatal sakkozójában focizott is – Major Ágoston és Jónás Béla sportiskolás focicsapatában játszott háttvédként. Ezzel párhuzamosan beíratta a faipari középiskola csapatát levelezési sakkversenyre. A csapat négy tagból állt, de ő játszott mind a négy helyett, osztálytársai elcimezték a levelezőlapokat, s ő válaszolta meg.

Bíró Sándor életét meghatározta a sakk

FORRÁS: FACEBOOK

sakkozók közötti csapatversenyen, az Olt Kupán. Így került be a csíki sakkéletbe.

Érdekeség, hogy középiskolája akkori igazgatója, Bedó Zoltán is felkérte egy partira Bíró Sándort, le is győzte egyszer a tehetséges diákot, de revansra már nem adott esélyt, viszont támogatta a sporttevékenységet. Amikor egy időre elveszítette az ösztöndíját, és szüleinek nem volt pénzük a bentlakásra, közbenjárt a megyei újságnál, ahol Székedi Ferenc szerkesztette a sportrovatot, hogy Bíró Sándornak jelenjenek meg sakkos cikkei. „Az első honoráriumból ki tudtam fizetni a bentlakásban a szállást és az étkezést, de még 100 lej hazáig küldtem édesanyámnak” – mesélte nagy lelkesedéssel Bíró Sándor.

Megnyerték az Iskolák Kupáját, ami majdnem három éven keresztül tartott. Sokszor fejből válaszolta meg a leveleket.

Az egyik meccsen háttvédként szerepelt, amikor elkezdett gondolkodni azon, hogy összecserélt két választ, eközben pedig a csatár kicselezte és gölt rúgott. Arra eszmélt fel, hogy Jónás kiabál. Ez volt az a pillanat, amikor a sakk mellett döntött.

Felfigyeltek a székelyi tehetségre, és leigazolták a Bukaresti Politehnica, a román műszaki egyetem csapatához, ahol a sakkcsapatot Dolphi Drimer, az egyetem dékánja vezette. 1977-ben megnyerte Bukarest ifjú-sági bajnokságát – sem előtte, sem utána székelyföldi játékos nem hódította ezt el.

Tizenhat hónap katonaság következett, majd munkába állt a csíkyszeredai bútorgyárnál, ahol Mincsor Bálint volt az igazgató, aki szerette a sportot. A bakaság után a Brassói CSU igazolta le, amely munkahelyi kikérőt kért Bíró számára, hogy vegyen részt egy országos versenyen. Az igazgató meglepődött, nem tudta, hogy az egyik munkása ilyen jó sakkozój, elengedte Târgoviște-re, viszont felkérte, hogy alakítson sakk-klubot a gyárnál. A klubalakítás előtt Bíró játszott egy tíztáblás szimultánt a gyár vezetőségével, az igazgató pedig nevetgélt, hogy Bíró háttal állva, a lépéseket diktálva egyszerre mindenkit elvert. Az 1989-es fordulatig sakkcsapata volt a bútorgyárnak, majd 1990 január elsején igazgatóváltás történt, Bíró Sándor kezébe kapta a munkakönyvét, megszűnt a sakkcsapat, útnak engedték, munkanélküli lett.

Sakkbábukat készít

Az 1990-es években kereste a megélhetési lehetőséget, és mivel bútorasztalos képesítése is van, sakkbábukat kezdett készíteni. Az 1990-es, Újvidéken megrendezett sakkolimpián jött ez az ötlet. „Az ottani sakk-készletet a zentai bútorgyár készítette, de nem volt a bábukban élet. Márpedig egy sakkozój tudja, milyen kell legyen egy jó bábu: minőségi, ne szúrja a kezét a fának az ereze, legyen nehezeke... Ezért 1990 őszétől elkezdtem sakkbábukat gyártani. Minőségi bábukat készítettem, Bobby Fischer két készletet vett belőle, Kaszparov, Karpov is vásárolt tőlem. Számos világversenyen játszottak az általam készített bábukkal. Egyedi bábuk ezek, hosszú időn át szárított juharfából készülnek, dupla ólomzattal” – mesélte.

Hetvenhat táblán játszott egyszerre

Sokszor meglepődött, mire képes az emberi agy. Például játszott szimultánt 76 táblán Udvarhelyen. Ez országos rekord volt. A középiskola akkori igazgatója azt mondta, hogy aki tud sakkozni, az mehet. Persze sokan jelentkeztek, mert akkor nem kellett menniük órára. „A kintinban, az étteremben rendezték meg, s kicsit meg kellett gyorsítanom a lépéseimet, mert délben ott ebédeltettek, kellett az asztalok. Mind a hetvenhat diákot megvertem. Nem voltak erős sakkozók, de a hetvenhat úgyis hetvenhat. De nem ez volt a szenzáció, hanem az, hogy két hét múlva leírtam mind a 76 játszmát. Előszedtem az agyamból, el volt tárolva. Amúgy vásott sokat a memóriám, de a villámversenyből, amit Kosz szigetén megnyertünk, hazafelé fejben lehívtam mind a hét partit. Más azt sem tudja, hogy reggelire mit evett, én meg leírtam” – mondta Bíró.

A jövőbeli tervek

Szülőfaluja, Ditró díszpolgári címet adományozott Bíró Sándornak, aki idén novemberben Bukarestben részt vesz a Nemzetközi Sakk szövetség, a FIDE szenior (veterán) világbajnokságán, az 50-65 éves korosztályban, erre pályázatokon nyert pénzből tud eljutni. Az ACO sakk-szervezet által szervezett világbajnokságon szerzett világbajnoki címe kapcsán mesélte, hogy mivel csak a legolcsóbb repülőjeggyel tudott elutazni Kosz szigetére, kevés csomagot vitt, így a díjazásra egyik német barátjától volt kénytelen öltönyt kölcsönözni. A világbajnoki serleg nem fért be a 20 kg-os csomagjába, ezért kézben vitte a repülőtéren, a repülőben, ahol óriási ünnepségekben részesült, bemondták a hangosbemondón, dupla kávét kapott a repülőn.